

Prográmmaplána

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu – geabbilis prográmma

180 oahppočuoggá

1. Prográmma namma ja grádanamahus go lea geargan oahpus

Oahppoprográmma namma:

Sámegillii: Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu - geabbilis prográmma

Dárogillii: Samisk barnehagelærerutdanning - fleksibelt program

Eaŋgalasgillii: Sami Early Childhood Teacher Education – flexible program

Gráda namahus:

Sámegillii: Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahpu bachelor

Dárogillii: Bachelor i samisk barnehagelærerutdanning

Eaŋgalasgillii: Bachelor of Sami Early Childhood Teacher Education

2. Oahppoprográmma viidodat

Bachelorgráda viidodat lea 180 oahppočuoggá ja normerejuvvon oahppoáigi lea 3,5 jagi.

3. Sisabeassangáibádusat

- Dábálaš sisabeassangáibádusat alitohppui. Sisabeassanvuoddu sáhtta leat juogo oppalaš lohangelbbolašvuohta (čadahan joatkkaskuvlla/logahaga/gymnása) dahje reálagelbbolašvuohta. Oppalaš lohangelbbolašvuođa gáibádusat olgoriikkaohcciide bohtet ovdan NOKUTa GSU-listtus. Go oahppu lágiduvvo sámegillii, de olgoriikkaohcciide ii gusto dárogielgáibádus, vrd. Forskrift om opptak til høgare utdanning § 2-2 (6).
- Sámegielmáhttu.

Sámegiela gáibádusa sáhtta deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegiella 1. dahje 2. giellan 2, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje lohkan sámegiela vierrogiellan ja Ruota gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje odđaaigásaš giellan (moderna språk 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegiela gáibádusa sáhtta maid deavdit sámegiela lohkanbadjeoahpuin, 30 oahppočuoggá, dahje vástideaddji oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuohta man dási gelbbolašvuohta ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágalaš árvvoštallamii ja meannuduvvo dán vuodul.

4. Oahpahus- ja eksámengiella

Váldo oahpahusgiella lea davvisámegiella. Jus oassi logaldallamiin lea dáro- dahje ruotagillii, de dat dulkojuvvo sámegillii dárbbu mielde. Jus logaldallamat leat eangalasgillii, dat eai dulkojuvvo.

5. Oahpu oppalaš sisdoallu

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu lea profešuvdnoahppu, mii gealbuda studeantta doaimmahit mánáidgárdeoahpaheaddjeprofešuvnna mánnggabealat ja rievdi servodagas, otná ja boahpteáiggi ođđaáigásaš mánáidgárddiin. Oahppu lea vuodđuduvvon Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahpu rámmaplánii (gč. Forskrift om rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning, mearriduvvon Máhttodepartemeanttas 20.08.2013), ja lea ovttáárvosaš Norgga mánáidgárdeoahpaheaddjeoahpuin.

Oahpus deattuhuvvo sámi pedagogihkka, pedagogalaš jodiheapmi ja sámi mánná dálááiggis. Oahppu speadjalastá mánáidgárddi beaivválaš doaimmaid, mo mánáidgárddis láhčit dili máná oahppamii, láddamii, stoahkamii, ovddasmorrašii ja buot beallásaš ahtanuššamii.

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu lea huksejuvvon servodaga mánnggabealatvuodá ja mánnggagielat ja -kultuvrralaš perspektiivvain. Oahpu vuodđun leat sámi kultuvrra, sámi servodaga ja sámegielaide dilit ja historjá. Oahpus leat guovddážis sámi mánát miehtá Sámi, sámi árbevirolaš máhttu, luondduáddejupmi, sámi oahppanádejumit ja mánáid bajáššaddan. Dehálaš oassi oahpus lea ovttasbargu mánáiguin, mánáid ovddasteddjiiguin, bearrašiiguin ja eallilan olbmuiguin. Oahppu deattuha sámi, našunála ja eamiálbmot ja riikkaidgaskasaš dutkan- ja ovdánahttinbargguid.

6. Oahppanjoksosat

Oahpu čađaheami maŋgel lea studeanta olahan čuovvovaš oahppanjoksosiid:

Diehtu:

Kandidáhtas lea

- viiddis máhttu profešuvdna- ja fágalaš gelbbolašvuodas
- viiddis máhttu sámi árbevirolaš máhtus ja diedálaš máhtus iešguhtege fágasuorggi siskkobealde
- viiddis diehtu mánáid stoahkamis, oahppanproseassain ja ahtanuššamis
- viiddis diehtu dálá áiggi mánnávuodas ja mánnákultuvrras

- viiddis diehtu mánáid iešguđetlágan bajásšaddaneavttuin, duogážis ja ovdáneamis servodagas, gos leat iešguđetlágan gielat, sosiála dilit, oskkut, eallinoainnut ja kultuvrrat
- viiddis diehtu jođiheamis ja pedagogalaš barggu láhčimis mánnggalágan bargovugiin; diehtu sosiála, fysalaš, estehtalaš ja hábmejeaddji ovdáneamis ja máhttu láidesteapmái digitála-, lohkan-, čállin- ja matematihkkagálggaide
- viiddis diehtu ovttasbarggus ja gulahallamis mánáid, váhnemiid ja eará rávisolbmuid, skuvllaid, ruovttuid ja eará ášahusaid gaskka
- viiddis diehtu sámegiela ja eará gielaid ovdánahttimis, mánáid giellaovdáneamis, mánnggagielatvuodas ja giellaaláskahttimis
- viiddis diehtu mánáid vuoigatvuodain riikkaidgaskasaš konvenšuvnnaid, eamiálbmotjulggaštusaid ja našunála lágaidda
- diehtu našunála ja sámi mánáidgárddi iešvuodain, historjjás, ovdáneamis, láhkavuodas ja stivrendokumeanttain, ja diehtu mánáidgárddi sajádagas ja rollas servodagas
- diehtu mánáid birra geat leat váttis eallindiliin
- diehtu illasteami ja seksuála veahkaválddálášvuoda birra ja mo doaibmabijuid bidjat johtui doaibmi lágaidda
- diehtu našunála, riikkaidgaskasaš ja sámi dutkan- ja ovdánahttinbargguin mat leat relevánttat mánáidgárdeoahpaheaddjeprofešuvdnii, ja sus lea diehtu ođastit gelbbolašvuoda fágasuorggis
- ádde globála gažaldagaid ja bistevaš ovdáneami mánáidgárddi geavadagain
- lea diehtu mánáidgárdeoahpaheaddji profešuvnna ehtalaš gažaldagain, erenoamážit mat gullet ovddasvástádussii, árvvusatnimii ja fápmoperspektiivvaide.

Máhttu:

Kandidáhtta

- máhtta geavahit fágalašvuoda, sámi árbevirolaš máhtuid ja oahppanáddejumiid, relevánta teorijaid ja dutkanbohtosiid iežas barggus
- máhtta ovddidit iežas mánáidgárdeoahpaheaddjin šaddama identitehta ja reflekteret iežas ja mánáidgárddi geavadiid go ovdánahtta iežas mánáidgárdeoahpaheaddjerolla ja profešuvdnaetihkalaš gažaldagaid
- máhtta doaibmat mánáidgárdeoahpaheaddjin, láidsteaddjin, ovttasbargoguoibmin, jođiheaddjin ja bagadallin
- máhtta plánat, čađahit, árvvoštallat ja kritihkalaččat reflekteret mánáidgárddi stoahkan- ja oahppanarenaid mas sámi árbevirolaš máhttu, dieđalaš máhttu ja vásáhusvuodasas máhttu leat vuolggasadjin
- máhtta heivehit mánáidgárddi iešguđetlágan mánáid návccaide ja attáldagaide, beroštumiide ja sosiokultuvrralaš duogážiidda, fátmasteaddji mánáidgárddi birra
- máhtta ovdánahttit hutkás proseassaid mánáidgárddis main čalmmustahtta mánáid hábmennávccaid, ollislaš oahppama ja ovdánahttima

- máhtta geavahit iešguđetlágan formálalaš ja eahpeformálalaš oahppan- ja gulahallanmáliid
- máhtta lágide ja jođihit buriid ja hutkás birrasiid ja dilálašvuodaid, maid olis fievrridit máhtu sámi árbevirolaš oahppanoainnuin ja daid sirdašumiin buolvvas bulvii, ja lagas- ja luondubirrasa oktiigulleašvuoda
- máhtta bidjat johtui nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmaid, sihke ovttaskas mánáid ektui ja mánáidgárddi oppalaš perspektiivvas
- máhtta identifiseret ovttaskas mánáid sierralágan dárbbuid ja fágalaš árvvoštallama vuodul jođanit álggahit doaibmajuid
- máhtta sajustit, gozihit ja ovddidit earenomážit sámi mánáid vuoigatvuodaid
- máhtta hálldašit digitála reaidduid geavaheami mánáidgárddis ja fievrridit reflekterejeadji servodatlaš perspektiivvaid mediaovdáneamis ja kritihkalaš digitála arenaid geavaheami
- máhtta searvvahit mánáidgárdái báikkálaš bargo-, kultuvra- ja servodateallima, árbediehtoguddiid ja eallilan- ja resursaolbmuid
- lea oahppan gádjunveahki, sihkarvuoda ja dáhkádusa birra
- máhtta geavahit njálmmálaš ja čálalaš sámegiela ja ámmátgiela, dárbbu mielde eará skandinávagiela.

Oppalaš gelbbolašvuohta:

Kandidáhtta

- máhtta plánat, jođihit, čadahit, dokumenteret ja kritihkalaččat reflekteret pedagogalaš barggaid mánáidgárddi sisdoalus ja doaimmain, maid vuolggasadjin leat ehtalaš gáibádusat ja njuolggadusat, dutkamii vuodđuduvvan máhttu ja sámi árbevirolaš ja vásáhusmáhttu maid vuodđun lea árvvusatnin ja gierdavašvuohta
- máhtta geavahit olmmošvuoigatvuodaid, álbmogiid gaskasaš toleránssa mánáidgárddi árvovuodđun ja bargat diehtomielaččat etihkalaš jearaldagaiguin mánáidgárddis
- nanne sámi, riikkaidgaskasaš, mángggagielat ja kultuvrralaš ja eamiálbmot perspektiiva mánáidgárddi barggus
- atná árvvus buot olbmuid ja guovlluid, gielaid ja kultuvrraid
- hálddaša profešuvdnadoaimmas sámegiela, muhto maidái riikkagiela gelbbolaš vugiin
- máhtta gaskkustit guovddáš fágasisdoaluid sihke njálmmálaččat ja čálalaččat, ja bastá searvat fágalaš digaštallamiidda oahpu iešguđetlágan fágasurggiin ja juogadit máhtu ja vásáhusaid earáiguin
- máhtta sámi áššiid mánggabecalatvuoda ja lea mielde nannemin sámi bajásgeassin- ja oahppoásahusaid ulbmiliid iežas ja birastahtti servodagaid ja rájáidrasttildeaddji ja kultuvrraid gaskasaš ovttasbargguiguin
- lea háhkan rievdan- ja ovdánangelbbolašvuoda, mainna bastá dustet mánáidgárddi boahttevuodas vai ovdánahtta buori geavada ja profešuvdnaehtalaš vuodđudusa

- dovda oahppo- ja bajásšaddanbirrasiid rolla mánáid identitehta, giela ja kultuvrra nannemis
- sajasta, goziha ja ovddida sámi mánáid vuoigatvuođaid.

7. Prográmma huksehus

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu - geabbilis prográmma, čađahuvvo geabbilis málle mielde, 3,5 oahppoja badjel. Geabbilis huksehus rahpá vejolašvuođa heivehit lágideami ja lávdadit oasi oahpahusas servodaga dárbbuid mielde. Prográmma lea juhkkovuvvon čieža lohkanbadjái. Guđa lohkanbajis leat 25 oahppočuoggá, ovttá lohkanbajis leat 30 oahppočuoggá ja dat lágidevvojit geabbilis huksehusain.

Oahpus leat čuovvovaš čieža (7) geatnegahtton máhttoviidodaga, ja okta čiekŋudeapmi ja bachelorbargu:

- MOA 110 Mánáid ovdáneapmi, stoahkan ja oahppan (MSOO), 20 oč
- MOA 120 Luondu, dearvvašvuohta ja lihkadeapmi (LDL), 20 oč
- MOA 100 Giella, teaksta ja matematihkka (GTM), 20 oč
- MOA 140 Duodji, juoigan ja hutkáivuođain (DJH), 20 oč
- MOA 130 Servodat, oskkoldat, eallinoaidnu ja etihkka (SOE), 20 oč
- MOA 150 Sámeigiella, máŋggagielatvuohta ja giela ealáskahttin (SMG), 20 oč
- MOA 210 Jodiheapmi, ovttasbargu ja ovdánahttinbargu (JOO), 15 oč
- MOA 220 Mánáidgárdepedagogihkka – čiekŋudeapmi árbevirolaš máhtus ja sámi kultuvrras (MPČ), 30 oč
- MOA 200 Bachelorbargu, 15 oč

Pedagogihkka lea guovddáš fága, mii čatná oktii oahppoollisvuođa, ja mii čuovvu juohke máhttoviidodaga. Máhttoviidodagain oktan didaktihkalaš fáttáiguin ja pedagogalaš teoriijain studeanttat besset hárjehallamis geahččaladdat mánáidgárdeoahpaheaddjebarggu.

Hárjehallan lea oassin juohke máhttoviidodagas, ja čađahuvvojit mánáidgárdiin ja/dahje eará ásašusain iešguđet guovlluin ja riikkain Sámis.

Čiekŋudanovttadat huksejuvvo máhttoviidodagaid ala ja dat ovddida fágalaš progrešuvnna ja lasiha gelbbolašvuođa das, mii lea áigeguovdil mánáidgárdebargui. Sámi allaskuvllas fállujuvvo čiekŋudanovttadat MOA 220 Mánáidgárdepedagogihkka – čiekŋudeapmi árbevirolaš máhtus ja sámi kultuvrras (30 oč), muhto studeanttain lea maiddá vejolašvuohta lohkat 30 oahppočuoggá čiekŋudanovttadaga(id) olgoriikkalonohallamis dahje eará oahppoásahusas, dainna eavttuin ahte Sámi allaskuvla dohkkeha dan oassin oahpus.

Bachelorbargu lea profešuvdnii ráhkkanahtti ja galgá válljejuvvot dakkár fáttás mii gullá máhttoviidodagaide dahje čiekŋudeapmái. Bachelorbargu ja diedateoriija ja metoda vuodđooahppu dahket oktiibuot 15 oahppočuoggá.

Oahppoovttadagat lágiduvvojit ovtta dahje guovtti lohkanbaji badjel. Fágajuohkin mearriduvvo sierra juohke studeantajovkui.

8. Oahpahan- ja oahppanvuogit

Mánáidgárdeoahpaheaddjeoahpus lea oassálastin ja ovttasbargu guovddášis. Oahppu lágiduvvo geabbilis málle mielde, mii mearkkaša ahte studeantta oahppanaktivitehtat lágiduvvojit sihke neahta bokte ja deaivvademiin Sámi allaskuvllas ja vejolaččat eará báikkis.

Studeantaaktiivvalaš bargovuogit

Studeantaaktiivvalaš bargovuogit leat guovddášis. Lágiduvvon oahpahas lea doarjjan studeantta oahppamii. Studeanttain vurdojuvvo iešheanalašvuohta ja ahte sii aktiivvalaččat oassálastet oahppanaktivitehtaide neahtas ja deaivvademiin.

Oahpu iešguđet máhttoviidodagaid plánain leat oahppanjoksosat, sisdoallu, geatnegahtton bargogáibádusat, hárjehallamat, eksámenat čilgejuvvon. Hárjehallamii leat sierra plánat ja njuolggadusat, mat gullet oktii máhttoviidodatplánaiguin ja prográmaplánain. Iešguđetlágan bargogáibádusat galget leat dohkkehuvvon fágaoahpaheddjiid bealis ovdalgo studeanta beassá eksámeniidda.

Geatnegahtton oassálastin

Studeanta lea juohke máhttoviidodagas geatnegahtton oassálastit 80 % lágiduvvon oahpahas deaivvademiin ja neahtaoahpahas. Jus studeanta šaddá leat eret eanet go 80 % dohkálaš siva geažil, de galgá ovdagihtii diedihit ja šiehttat movt sáhtta buhttet oahpaha maid massá, ja vejolaš bargogáibádusaid ferte válbmet manjel.

Bagadallamat

Studeanta galgá oažžut bagadallama iežas profešuvdnaovdáneami ja progrešuvnna ektui. Bagadallan čadahuvvo sihke ovttaskas studeanttain, joavkkuin ja luohkáin. Studeanttat ožžot máhcahagaid geatnegahtton bargguide.

Hárjehallamat

Studeanttas lea hárjehallanoahpaheaddji gii bagadallá su hárjehallanáigodagas ja hárjehallanbargguin. Dábalaččat lágiduvvo hárjehallan nu ahte 1-2 studeantta leat ovtta hárjehallanjoavkkus.

Hárjehallamat leat geatnegahtton. Oahppoáigodagas galgá studeanta čadahit unnimusat 100 hárjehallanbeaivvi. Unnimusat 85 beaivvi galget čadahuvvot mánáidgárddiin, ja 15 hárjehallanbeaivvi sáhttet čadahuvvot mánáidgárddiin dahje eará ásašusain. Vihtta hárjehallanbeaivvi sáhttet čadahuvvot oahppo- dahje hárjehallanmátkkiin.

9. Árvvoštallanvuogit

Eksámeniid olis studeanta árvvoštallojuvvo máhttoviidodagaid ja oahpu sierra ja oppalaš oahppanjoksosiid ektui iešguđetge vugiid mielde, nugo máhttoviidodaga plánaiguin čilgejuvvojit. Iešguđegelágan vuogit galget hárjehit studeantta dokumenteret, čilget, ákkastallat, mitalit ja reflekteret. Árvvoštallanvuogádat mii geavahuvvo leat bustávvaárvosáni A-F, mas A lea buoremus árvosátni, E vuolimus ceavzinárvosátni ja F mearkaša ahte ii leat ceavzán. Sáhttet maid geavahuvvot árvosáni *ceavzán* / *ii ceavzán*.

10. Bargo- ja joatkkaoahppovejolašvuodát

Sámi mánáidgárddeoahpaheaddjeoahppu addá mánnggabealat gelbbolašvuoda sámi áššiid ja servodaga birra, dieđalaš ja fágalaš máhtu. Oahppoprográmma ráhkkanahttá ja addá spesialiserejuvvon gelbbolašvuoda bargat mánáidgárddis. Oahppu addá vejolašvuoda joatkkaoahpuiguin joatkit, earret eará masteriin.

7. 11. Eará dieđut

Studeanttaid dohkálašvuodaárvvoštallan

Studeantta dohkálašvuodta mánáidgárdeoahpaheaddjin árvvoštallojuvvo miehtá studerenáiggi ja galgá sihkkarastit ahte studeanta lea árvvoštallojuvvon ja dohkkehuvvon mánáidgárdeoahpaheaddjeprofešuvdnii. Dohkálašvuodaárvvoštallan lea ollislaš árvvoštallan das, mo studeantta doaibmá mánáidgárdeprofešuvnnas fágalaččat, pedagogalaččat ja olmmošlaččat (persovnnalaččat). Árvvoštallamis deattuhuvvojit erenoamážit leat go studeanttas eavttut doaibmat mánáidgárdeoahpaheaddjin, mo doaibmá oahppodilis ja hárjehallamiin. Dohkálašvuodaárvvoštallan vuodđuduvvá universitehta- ja allaskuvláláhkii § 12-3 ja Máhttodepartemeantta mearridan dohkálašvuodanjuolgadusaide.

Internašunaliseren

Lea vejolaš čadahit oasi oahpus olgoriikkas dahje eará alitoahppoásahusain Norggas. Sihke hárjehallamiid ja čiekŋudanovttadaga lea vejolaš čadahit eará báikkis. Internašunaliserema birra oažžu áigeguovdilis dieđuid Sámi allaskuvlla internašunaliserenráđdeaddis.

Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogá dahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain lea árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágara reportta vuodul.